

Slaget som stoppade romarna: Massakern i

TEUTOBURGER- SKOGEN

Teckning
från
1519.

VARUS-VALLEN. En rekonstruerad del av de ca 600 meter vallar som blivit utgrävda av arkeologer.

Ett av historiens viktigaste slag stod i Teutoburgerskogen år 9.

Germanska styrkor lurade tre romerska legioner i ett bakhåll och dödade 20 000 soldater.

Efter att ha erövrat Gallien gick romarna år 12 f Kr över floden Rhen och erövrade stora delar av germanernas områden.

Flera uppror gjorde att guvernören, byråkraten Publius Quinctilius Varus, år 7 e Kr startade en militär kampanj för att romanisera sina nya territorier.

I början av september år 9 blev han lurad i ett dödligt bakhåll av sin rådgivare, germanen Arminius. Denne hade som barn tagits som gisslan

och växt upp i Rom. Han hade inte bara fått en gedigen romersk militär utbildning utan till och med fått den höga titeln riddare.

Bakhållet

I hemlighet hade Arminius enat ett halvduzin germanska stammar och under flera veckor gjort förberedelser i Teutoburgerskogen, någon mil norr om dagens Osnabrück i nordvästra Tyskland.

Här fanns en smal passage mellan det 116 meter höga Kalkrieseberget och ett stort kärr.

På bergssluttningen byggde man 100-tals vallar som följde terrängen. De här befästningarna skapades av grästorvor och var 5 meter breda samt 2 meter höga. De doldes med trädgrenar och plantor i den täta skogen.

När den oerfarne Varus fick det

falska larmet om ett uppror i väster tågade han iväg med tre legioner, ca 20 000 infanterister och några förband kavallerister.

Terrängen gjorde att romarna tvingades marschera utspridda i ett flera kilometer långt utdraget tåg.

När man den 9 september kom fram till Teutoburgerskogen fick de väntande germanerna hjälp av ett rejält åskoväder.

Regnet dolde de ca 15 000 man som låg gömda bakom vallarna och längre upp i skogen.

Den första attacken bestod troligen av ett regn av spjut som tog romarna helt med överraskning.

På bara några timmar kunde germanerna under ledning av Arminius döda fienden i små grupper, terrängen gjorde att romarna inte kunde använda sin vanliga takt.

Många menar att slaget om Teutoburgerskogen mest liknade en massaker. Av de 20 000 romarna så ska det bara ha varit 12 som överlevde.

Glömdes bort

Trots katastrofen för den romerska armén var platsen bortglömd ända tills 1987 när en amatörarkeolog hittade slungstenar och mynt.

Det ödesdigra nederlaget gjorde att romarna övergav expansionen upp mot våra nordiska länder.

Det var en så stor chock att man aldrig använde legionernas nummer 17, 18 och 20 igen.

En mer vardaglig konsekvens av slaget var att Europa delades upp; väster om Rhen dricker man vin medan man österut främst dricker öl.

Mikael Jägerbrand

mikael@fornguiden.se

FORNGUIDEN.SE Slaget i Teutoburgerskogen

Så hittar du hit

Ligger: Någon mil norr om staden Osnabrück i nordvästra Tyskland samt 20 mil sydväst från Hamburg.

Fakta

Museum: Varusschlacht im Osnabrücker Land Museum und Park Kalkriese. Mer info: www.kalkriese-varusschlacht.de

Historik

51 f Kr

Den romerske ståthållaren Julius Caesar erövrar Gallien. Gränsen till Germanien går längs floden Rhen.

12 f Kr

Romerska styrkor går över floden Rhen och börjar erövra Germanien.

5 e Kr

Den romerske befälhavaren Tiberius erövrar stora germanska områden. Gränsen flyttas fram till floden Elbe.

7 e Kr

Guvernören av Germanien, Publius Quinctilius Varus, börjar en militär kampanj för att romanisera sitt område.

9 e Kr

När guvernören Varus får höra att det pågår ett uppror i väster ger han sig in i ett bergigt och skogigt område. De hamnar i ett bakhåll och hela den romerska styrkan dödas.

1616

I början av 1600-talet har platsen för slaget glömts bort. Man råkar därför ge namnet Teutoburgerskogen till fel skog – den ligger 10 mil bort.

Blykulorna är stora som köttbullar och användes av romerska slungkastare.

1987

Den brittiske amatörarkeologen Tony Clunn undersöker Kalkriese-berget med metalldetektor och hittar både romerska mynt från rätt tidsperiod och flera blykulor som användes av slungkastare.

2001

Ett museum byggs vid slagfältet.

UTSIKT MOT SLAGFÄLTET.

■ Från ett utsiktstorn har man perfekt utsikt över slagfältet.

För 2 000 år sedan såg landskapet här helt annorlunda ut.

Till vänster på bilden ligger Kalkriese-berget där germanerna byggde långa vallar som var dolda bland träd.

Till höger låg stora mossar och kärr som hindrade trupprörelser.

På ett utgrävt område har man återskapat dåtidens växtlighet och dessutom gjort rekonstruktioner av de befästningar där man gömde sig inför bakhållet.

Slaget pågick på ett mycket stort område, ca 30 kvadratkilometer.

RYTTARMASK.

■ I september 1989 gjordes den första utgrävningen vid Kalkriese. Under några månader gjorde man små testgröpar men till slut bestämde man sig för att göra ett rejält 180 meter långt schakt.

Det var nu man gjorde det mest berömda fyndet: En järnmask som användes av romerska kavallerister under strider och vid parader. Det är en av de äldsta romerska maskerna som hittats.

Masken är 17 cm hög och var ursprungligen täckt av silver. Den är i dag symbol för museet.

VAPENFYND.

■ Vid utgrävningar har man gjort tusentals fynd som visar på en ojämn strid.

Trots att man hittat mer än 6 000 romerska föremål har man bara hittat ett enda germanskt vapen – en spjutspets.

Bland de föremål man hittat finns rester av sandaler, ben från lastmulor, hjälmar, yxor samt rester av sköldar och lansar.

Skeletten visar spår av att ha legat i det fria en längre tid, innan de till slut har samlats ihop och grävts ner i flera stora gröpar.

Alla de döda är män i åldern 25-45 år, inga kvinnor, barn eller äldre män.

Typisk utrustning för en romersk soldat.

MYNTMANI.

■ Mynten var viktiga fynd när det gällde att bevisa att Kalkriese var platsen för slaget i Teutoburgerskogen.

Man har hittat fler än 1 500 silver- och guldmynt.

De äldsta är från 100-talet f Kr och inga mynt är yngre än år 9, då slaget ägde rum.

En del mynt har till och med stämplat med bokstäverna VAR, förkortning för romerska befälhavaren Varus.

Några av de många silver- och guldmynt som hittats.

